

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

“ 01 ” вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ»

для студентів

спеціальності	035 Філологія
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
спеціалізації	035.01 Українська мова та література
освітньої програми	035.01.01 Українська мова і література

Київ – 2022

Розробник: Тетяна Видайчук, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Тетяна Видайчук, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол від “ _____ ” _____ 2022 р. № _____

Завідувач кафедри Михайло ВІНТОНІВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проєктної групи)
_____. _____. 2022 р.

Гарант освітньої програми (керівник проєктної групи) Михайло ВІНТОНІВ

Робочу програму перевірено

01 . 09 . 2022 р.

Заступник декана Світлана ГОРОБЕЦЬ

Пролонговано:

на 2023/2024 н.р. _____ (_____), « _____ » _____

на 2024/2025 н.р. _____ (_____), « _____ » _____

р., протокол № _____

р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Історія української мови		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	7/ 210	
Курс	I, II, III	
Семестр	2, 3, 4, 5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Змістовий модуль 1. Старослов'янська мова		
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	52
Змістовий модуль 2. Історична граматики української мови		
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	52
Змістовий модуль 3. Українська діалектологія		
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	28	52
Змістовий модуль 4. Історія української літературної мови		
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні	14	4
Модульний контроль	2	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	14	26
Форма семестрового контролю	залік	

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	1 / 30	
Курс	III	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	1	
Обсяг годин, в тому числі:	30	
Аудиторні	14	4
Модульний контроль	2	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	14	26
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: усвідомлення фактів і явищ літературної мови шляхом вивчення її розвитку має озброїти студентів певною сумою знань про попередні історичні зміни в українській літературній мові, дозволить відслідкувати основні тенденції в її розвитку на тлі історії українського народу та його культури, що є актуальним для поглиблення спеціальної лінгвістичної підготовки.

Зазначена мета передбачає реалізацію таких **завдань**:

- визначення понятійного змісту літературної мови та літературно-писемної мови у зв'язку з історією мови та з історією етносу;
- розгляд варіантів старої літературної мови;
- характеристика етапів становлення нової літературної мови;
- окреслення функціональних меж літературної мови за радянської доби;
- опис процесу становлення норм писемної мови;
- встановлення специфіки літературної мови періоду формування нації;
- організація пошуково-дослідницького практикуму.

Під час занять та самостійної роботи студенти, майбутні бакалаври за спеціалізацією «Українська мова та література», освітньою програмою «Українська мова і література» набувають таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 1: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 2: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК3: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК4: здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК5: здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;

ЗК6: здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК7: уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК8: здатність працювати в команді та автономно;

ЗК10: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК11: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК13: здатність проведення досліджень на належному рівні.

Загально-професійні компетентності:

ФК3: здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК4: здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК7: здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК8: здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК10: здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

3. Результати навчання за дисципліною

Після опанування дисципліни студенти повинні мати такі програмні результати навчання:

ПРН2: ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

ПРН3: організувати процес свого навчання й самоосвіти;

ПРН7: розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;

ПРН8: знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови та літератури, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;

ПРН9: характеризувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію;

ПРН10: знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;

ПРН12: аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

ПРН15: здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;

ПРН17: збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання;

ПРН19: мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

4. Структура навчальної дисципліни

Історія української літературної мови

Тематичний план для денної форми навчання

№	Тема	Кількість годин			
		Лекції	Семін. заняття	Самост. робота	Контр. робота
Т.1.	Давньookiївська літературна мова XI – XIII ст.	2	2	4	
Т.2.	Староукраїнська літературна мова кінця XIII – XVIII ст.	2	2	4	
Т.3.	Нова українська літературна мова	-	2	2	
Т.4.	Українська літературна мова межі XIX - XX ст.	-	2	2	
Т.5.	Українська літературна мова межі XX - XXI ст.	-	2	2	
Разом з курсу 30 год.		4	10	14	2

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Тема	Кількість годин			
		Лекції	Семін. заняття	Самост. робота	Контр. робота
Т.1.	Давньookiївська літературна мова XI – XIII ст..	1	-	6	
Т.2.	Староукраїнська літературна мова кінця XIII – XVIII ст.	1	-	5	
Т.3.	Нова українська літературна мова	-	1	5	
Т.4.	Українська літературна мова межі XIX - XX ст.	-	1	5	
Т.5.	Українська літературна мова межі XX - XXI ст.	-	-	5	
Разом з курсу 30 год.		2	2	26	

5. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Давньокіївська літературна мова XI – XIII ст.

Літературна мова і культура народу. Значення термінів *літературна мова*, *літературно-писемна мова*, *писемна мова*, *тип літературно-писемної мови*.

Джерела живлення літературної мови. Джерела вивчення української літературної мови.

Структурно-типологічна відмінність церковнослов'янської мови від живої народної.

Пам'ятки церковно-релігійного змісту давньоукраїнської літературної мови («Остромирове Євангеліє», «Слово о законі і благодаті», «Ізборник Святослава»). Коротка характеристика. Читання та аналіз текстів.

Пам'ятки світського змісту давньоукраїнської літературної мови («Повість временних літ», «Слово о полку Ігоревім»). Коротка характеристика. Читання та аналіз текстів.

Тема 2. Староукраїнська літературна мова кінця XIII – XVIII ст

Структурно-типологічна різниця між слов'яноруською і руською посполитою (простою) мовою у фонетиці, граматиці, лексиці. Жива народна мова як основа їх типологічного поділу.

Пам'ятки ранньої староукраїнської літературної мови («Пересопницьке Євангеліє»).

Староукраїнські граматики і словники. Коротка характеристика змісту та структури.

Мовна особистість Г.С. Сковороди.

Читання та аналіз текстів відповідної доби.

Тема 3. Нова українська літературна мова

Поняття про національну мову. Різниця між літературною мовою у донаціональний та національний періоди.

Перехід від двох основ – книжної і народної – до єдиної народної української. Зв'язок старої і нової української літературної мови.

Діалектна основа нової української літературної мови. Традиційне розуміння ролі Середньої Наддніпрянщини в процесі інтеграції живого народного мовлення.

Діалектна основа нової української літературної мови. Полідіалектна основа літературної мови (за Ю. Шевельовим та М. Мозирем).

Терміни *зачинатель* та *основоположник* нової літературної мови.

Джерела формування нової української літературної мови: живе народне мовлення, фольклор, старокнижні елементи.

Жанрова розбудова української літературної мови у художній, почасти публіцистичній та науковій сферах і заборони української літературної мови (циркуляр Валуєва, Емський указ).

Мовний реалізм митців художнього слова сер. і другої пол. XIX ст. (мова П. Куліша, І. Нечуя-Левицького).

Характеристика мовної творчості І. Франка – майстра художнього, наукового і публіцистичного стилів.

Мова і стиль Лесі Українки.

Індивідуальний стиль М. Коцюбинського.

Тема 4. Українська літературна мова межі XIX - XX ст.

П.Г. Житецький та О.О. Потебня як основоположники наукового вивчення історії української літературної мови.

«Словарь української мови» Б. Грінченка – унікальна пам'ятка української мови.

Роль лінгвістичних праць А. Кримського та І. Огієнка у розумінні історії української мови.

Мовна політика Центральної Ради.

Наукова українська мова. Діяльність Інституту української наукової мови ВУАН.

Порівняльна характеристика українських правописів 1919, 1921, 1928 р. та 1933 р.

Мовна творчість Олександра Олеся та поетів-неокласиків.

Тема 5. Українська літературна мова межі XX - XXI ст.

Процес переходу на державну українську мову у 90-х роках XX ст.

Український правопис 1990 р. і проблеми його подальшого вдосконалення.

Стандартизація та уніфікація української наукової термінології наприкінці XX ст.

Норми СУЛМ в українському правописі 2019. Характеристика основних змін.

Українська мова діаспори.

Найважливіші здобутки в галузі дослідження історії української мови у другій половині XX – на початку XXI ст.

Сучасні словники української мови.

Характеристика прозової мови постмодерністів.

Характеристика поетичної мови постмодерністів.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2
Відвідування семінарських занять	1	5	5
Робота на семінарському занятті	10	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	97
Максимальна кількість балів: 97			
Розрахунок коефіцієнта: $97/100 \approx 1$			

6.1.2. Система оцінювання навчальних досягнень студентів заочної форми

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	18	90
Разом		-	102
Максимальна кількість балів: 102			
Розрахунок коефіцієнта: $102/100 \approx 1$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів передбачає планове виконання ними наступних завдань: написання конспекту; письмова творча робота на певну тему; створення презентації навчального матеріалу (одноосібно).

Завдання для самостійної роботи студентів

Опрацювати літературу до курсу та підготувати навчальний конспект за такими пунктами:

1. Характеристика основних граматичних та лексичних праць кінця XVI – початку XVII ст. (автори праць: Лаврентій Зизаній, Мелетій Смотрицький, Іван Ужєвич, Памва Беринда, Єпифаній Славенецький).
2. Мовні характеристики жанрів староукраїнської літературної мови:
 - Учительних євангелій (на матеріалі Євангелія Учительного Кирила Транквіліона-Ставровецького);
 - ораторсько-проповідницьких творів (на матеріалі «Ключа розуміння» (1659 р.) Івана Галятовського);
 - науково-практичних текстів (на прикладі лікарських і господарських порадників, травників, календарів);
 - легендарно-повістєвих творів (на прикладі житійних та апокрифічних текстів);
 - художніх творів барокової доби (за поезіями, інтермедіями, діалогами);
 - козацьких літописів.
3. Періодизація історії української літературної мови як напрямок історико-лінгвістичних досліджень у науковому доробку Ю. Шевельова, М. Жовтобрюха, О. Горбача.
4. Сучасні тенденції розвитку української літературної мови.

Карта самостійної роботи студента

<i>Змістовий модуль та теми курсу</i>	<i>Академічний контроль</i>	<i>Бали</i>	<i>Термін виконання (тижні)</i>
Тема 1. Давньокіївська літературна мова XI – XIII ст.	<i>Семінарське заняття, конспект, модульний контроль, підсумкове тестування, залік (2 год.)</i>	5*2	II – III
Тема 2. Староукраїнська літературна мова кінця XIII – XVIII ст.	<i>Семінарське заняття, конспект, модульний контроль, підсумкове тестування, залік (2 год.)</i>		IV

Тема 3. Нова українська літературна мова	Семінарське заняття, конспект, модульний контроль, підсумкове тестування, залік (2 год.)	5	V
Українська літературна мова межі XIX - XX ст.	Семінарське заняття, конспект, модульний контроль, підсумкове тестування, залік (2 год.)	-	
Українська літературна мова межі XX - XXI ст.	Семінарське заняття, конспект, модульний контроль, підсумкове тестування, залік (2 год.)	-	
<i>Разом: 14 годин</i>			<i>15 балів</i>

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна кількість балів – 5

Оцінка за п'ятибальною шкалою	Значення оцінки
5 балів	студент глибоко та міцно засвоїв матеріал; наводить теоретично і практично правильні, обґрунтовані коментарі; проводить грамотний та чітко структурований лінгвістичний аналіз; самостійно здійснює узагальнення і висновки; вичерпно, послідовно, грамотно оформив самостійно виконані завдання (оцінка "відмінно").
4 бали	студент добре знає матеріал, але допускає незначні помилки у пропонуваніх завданнях, які за допомогою викладача швидко виправляє; здатен здійснювати лінгвістичний аналіз, самостійно робити висновки; успішно виконав та оформив самостійну роботу з незначною кількістю помилок (оцінка "добре").
3 бали	виконано не всі завдання; студент допускає грубі помилки, які самостійно не може виправити; недостатньо правильно і грамотно оформлено результати роботи; рівень розуміння матеріалу студентом можна визначити як поверхневий (оцінка "задовільно").
1 – 2 бали	студент засвідчує фрагментарне знання матеріалу, не може виконати вправи; наявна значна кількість суттєвих помилок у змісті та оформленні (оцінка "незадовільно").

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 25 тестових запитань, правильне виконання яких оцінюється у 1 бал.

6.4 Форми проведення семестрового контролю (залік)

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Історія української літературної мови» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного

контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Кореляція понять *Русь – Україна – Малоросія*.
2. Проблема походження української мови в українському та російському мовознавстві.
3. Походження письма східних слов'ян.
4. Порівняльна характеристика кирилиці та глаголиці.
5. Історія української літературної мови (ІУЛМ) як наука і навчальна дисципліна.
6. Зв'язок ІУЛМ з іншими науковими дисциплінами.
7. Підходи до періодизації ІУЛМ.
8. Стилiстична диференціяція літературної мови в контексті її історії.
9. Джерела ІУЛМ: характеристика пам'яток різних етапів розвитку ІУЛМ.
10. Джерела вивчення ІУЛМ: діяльність П. Житецького, А. Кримського, І. Франка, Є. Тимченка, Л. Булаховського, П. Плюща, В. Русанівського, І. Огієнка, Г. Півторака та ін.
11. Взаємозв'язок понять *"літературна мова"*, *"загальнонародна мова"*, *"діалект"*, *"говірка"*.
12. Поняття *"літературна мова"* в ІУЛМ.
13. Розвиток художнього стилю.
14. Історія правописних систем української мови.
15. Типи літературно-писемної мови Київської Русі. Їхня жанрово-стилiстична диференціяція та мовні особливості.
16. Стара українська літературно-писемна мова часів перебування України в складі Литви та Польщі (XIV – I пол. XVII ст.): типи, джерела, стилі, жанри, мовні особливості.
17. Творчість Івана Вишенського в контексті ІУЛМ.
18. Мовні особливості літературної мови другої половини XVII – XVIII ст.
19. Занепад старої української літературної мови: умови, причини, наслідки. Джерела нової літературної мови.
20. Мова творів Івана Котляревського.
21. Літературна мова кінця XVIII – XIX ст.: жанрово-стилiстична диференціяція та мовні особливості.
22. Мовні особливості художнього стилю кінця XVIII – I пол. XIX ст. (твори П. Гулака-Артемівського, Є. Гребінки, Г. Квітки-Основ'яненка, поетів-романтиків та ін.).
23. Мова творів Т. Шевченка: джерела, стиль, жанри, проблематика.
24. Мова художніх творів письменників-реалістів II пол. XIX ст.
25. Умови розвитку літературної мови в Галичині.
26. Екстралінгвістичні чинники розвитку літературної мови XX ст.
27. Жанрово-стилiсьове різноманіття літературної мови XX ст.
28. Українська літературна мова XXI ст.: фактори розвитку, проблеми, особливості.

29. Мовна політика та ІУЛМ.
30. Українська мова в еміграції.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	100–90 балів	Відмінно – відмінний рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань / умінь / навичок з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань / умінь / навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань / умінь / навичок
FX	35–59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перекладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1–34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Єрмоленко, С.Я., Мойсієнко, А.К. (упоряд.). (1996). Історія української мови: Хрестоматія. Київ: Либідь.
2. Мозер, М. (2011). Причинки до історії української мови. Вінниця: Нова Книга.
3. Ніка, О.І. (2013). Історія української літературної мови: посібник. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка.
4. Огієнко, І. (2001). Історія української літературної мови. Київ: Наша культура і наука.
5. Русанівський, В.М. (2001). Історія української літературної мови. 2-е вид., доп. і перероб. Київ: АртЕк.
6. Шевченко, Л.І. (2001). Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу. Київ: ВПЦ «Київський університет».
7. Danylenko, A., Vakulenko, S. (2012). Studien zu Sprache, Literatur und Kultur bei den Slaven. Gedenkschrift für George Y. Shevelov. München: Otto Wagner.
8. Moser, M. (2004). «Jazyčije» – ein untauglicher Pseudoterminus der sprachwissenschaftlichen Ukrainistik, *Studia Slavica Hung*, 1.
9. Shevelov, Y. (1989). The Ukrainian Language in the First Half of the Twentieth Century 1900—1941. Cambridge: Harvard University Press.

Видання пам'яток

10. Бойчук, М.К. (1965). Актова книга Житомирського міського уряду кінця XVI ст. (1582–1588). Київ: Наукова думка.
11. Задорожний, В.Б., Матвієнко, А.М. (1995). Волинські грамоти XVI ст. НАН України. Ін-т укр. мови. Ін-т археології. Київ: Наукова думка.
12. Галятовський І. Ключ розуміння. Підгот. до вид. І.П.Чепіга. (1985). Київ: Наукова думка.
13. Лизанець, М.П. (1989). Граматика слов'янорусська. .Пер. з лат. М.П. Лизанця та Ю.М.Сака. Київ: Наукова думка.
14. Граматика слов'янська І.Ужевича. Підгот. до друку І.К.Білодід та Є.М.Кудрицький. (1970). Київ: Наукова думка.
15. Грамоти XIV ст. Упоряд. М.М.Пешчак. (1974). Київ: Наукова думка.
16. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст. Упор., автор передмови та комент. В.Й.Горобець. (1993). Київ: Наукова думка.
17. Передрієнко, В.А. (1976). Ділова і народно-розмовна мова XVIII ст. Київ: Наукова думка.
18. Ділова мова Волині і Наддніпрянщини XVII ст.: Збірник актових документів. Підгот. до вид. В.В.Німчук, В.М.Русанівський, К.С.Симонова та ін. (1981). Київ: Наукова думка.
19. Зинівіїв Кл. Вірші. Приповісті посполиті. Підгот. тексту І.П.Чепіги. Відп. ред. В.В.Німчук. Вступ. стаття В.П.Колосової, І.П.Чепіги. Іст.-літ. коментар В.П.Колосової. (1971). Київ: Наукова думка.
20. Книга Київського підкоморного суду (1584 – 1644). АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні, Археогр. коміс. Ін-ту історії, Центр. держ. архів України у м. Києві. Підгот. Г.В.Боряк та ін. Відп. ред. В.В.Німчук. (1991). Київ: Наукова думка.
21. «Лексикон» Лаврентія Зизанія. «Синоніма словеноросская». Підгот. до вид. В.В.Німчук. (1964). Київ: Наукова думка.

22. «Лексикон латинський» Є.Славинецького. «Лексикон словено-латинський» Є.Славинецького та А.Корецького-Сатановського. Підгот. до вид. В.В.Німчук. (1973). Київ: Наукова думка.
23. «Лексикон словеноросский» Памва Беринди. Підгот. тексту і вступ. стаття В.В.Німчука (1961). Київ: Вид-во АН УРСР.
24. Лікарські та господарські порадики XVIII ст. Підгот. тексту та передмова В.А.Передрієнка. (1984). Київ: Наукова думка.
25. Лохвицька ратушна книга другої половини XVII ст.: 3б. акт. док. Підгот. О.М.Маштабей, В.Г.Самійленко, Б.А.Шарпило. (1986). Київ: Наукова думка.
26. Німчук, В.В. (ред.). (1990). Передача текстів документів і пам'яток. *Матеріали науково-методичної наради, квітень 1990 р.* Київ: АН УРСР. Інститут мовознавства ім.О.О. Потебні.
27. Пещак М.М., Русанівський В.М. (1961). Правила видання пам'яток української мови XVI – XVIII ст. Київ: Вид-во АН УРСР.
28. Приватні листи XVII ст. Підгот. до вид. В.А.Передрієнко. (1987). Київ: Наукова думка.
29. Словник староукраїнської мови XIV – XV ст. У 2-х т. (1977). Київ: Наукова думка.
30. Смотрицький М. Граматика. Підгот. до вид. В.В.Німчук. (1979). Київ: Наукова думка.

Додаткова література

31. Видайчук, Т.Л. (2015). До проблеми діалектної основи української літературної мови. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології.* 12, 199-204. <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22718/Vydaichuk.pdf?sequence=1>
32. Видайчук, Т.Л. (2021). Історія української мови у вимірах освітнього процесу початку XX століття. *Мова: класичне – модерне – постмодерне.* № 7, с. 50–67. <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-9281.2021.7.50-67>
33. Видайчук, Т.Л. (2022). Аспекти історії української мови як засіб формування національної ідентичності та історичної пам'яті. *Український педагогічний журнал*, 2, 48–63. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-48-63>
34. Видайчук, Т.Л. (2021). Дискусія в Імператорській академії наук (1907 рік) щодо системи правопису «Словаря української мови». *Синопсис: текст, контекст, медіа*, 27 (3), 165–171. <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2021.3.6>

Довідники

35. Селіванова, О. (2006). Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава.
36. Українська мова. Енциклопедія. (2004). Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана.

Інтернет-ресурси

37. <http://litopys.org.ua/>
38. [Лінгвістичний портал](#)
39. [Український лінгвістичний портал. «Словники України» on-line \(Словозміна. Синонімія. Фразеологія\)](#)
40. [Український мовно-інформаційний фонд НАН України \(Ресурси сайту\)](#)

Навчально-методична картка дисципліни
«Історія української літературної мови»
 Разом: лекції – 4 год., семінарські заняття – 10 год.,
 самостійна робота – 14 годин, МК – 2 год., залік

Тижень	I II	III IV	V VI	VII VIII	IX X
Модулі	Модуль I				
Назва модуля	Історія української літературної мови				
Кількість балів за модуль	97 балів				
Лекції					
Години	2 год.	2 год.	- год.	- год.	- год.
Теми лекцій	Тема 1. Давньоруська літературна мова XI – XIII ст. (1 бал)	Тема 2. Староукраїнська літературна мова кінця XIII – XVIII ст. (1 бал)			

Теми семінарських занять	Тема 1. Давньоруська літературна мова XI – XIII ст. (10+1 бал)	Тема 2. Староукраїнська літературна мова кінця XIII – XVIII ст. (1+1 бал)	Тема 3. Нова українська літературна мова (10 б), +1	Тема 4. Українська літературна мова межі XIX - XX ст. (10 б), +1	Тема 5. Українська літературна мова межі XX - XXI ст. (10 б), +1
Години	2 год.	2 год.	2 год.	2 год.	2 год.
Самостійна робота	5*3=15 балів				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Залік				